

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Розглядаються необхідність і особливості процесу європеїзації адміністративного права України як засвоєння європейського стилю правового мислення та європейської практики правотворчої й правозастосовної діяльності публічної адміністрації. Доведено, що у даному напрямку Україна не пройшла належного шляху, що пов'язане із сильним впливом негативної спадщини пострадянського адміністративного управління. Показано, що європеїзація українського права пов'язана як із засвоєнням надбань Європейського Союзу, так і надбань Ради Європи в їх взаємодії і взаємовпливу.

Ключові слова: європеїзація, євроінтеграція, адаптація, Рада Європи, Європейський Союз, принципи європейського адміністративного права.

Постановка проблеми та її актуальність.

Спростовуючи застосовність до українців КВНівського жарту «у голові ми європейці, а в душі – азіати» однієї з російських команд, професор В. К. Забігайло зазначав, що подібне роздвоєння не спостерігається, як правило, в Україні навіть на повсякденному рівні [1, с. 232]. Тим самим вчений наголошував на європейському менталітеті українців, який відповідав би європейському цивілізаційному вибору. Відомий грузинський реформатор професор К. Бенукідзе наголосив, що «питати, чи має Україна відношення до Європи, все одно, що запитувати, чи мають євреї відношення до Ізраїлю. Європа – будинок України» [2]. Системно об'єктивність європейського вибору України як цивілізаційного досліджена у статті автора [3], а також у спільній статті автора з Л. М. Белкіним [4] та у монографії Л. М. Белкіна [5, с. 49-51].

Виклад основного матеріалу. Водночас, рух у Європу дуже слабо проявляється на державному рівні. Європейські прагнення України, а у широкому сенсі – відданість західній, європейсько-північноамериканській цивілізації, викликали недовіру навіть у тих кіл, які формально підтримували проєвропейські гасла України, укладали з Україною договори про зближення, наприклад Угоду про партнерство та співробітництво (далі – УПС) 1994 р. Як зазначає экс-керівник служби зовнішньої розвідки України П. Копка [6], «об'єднана Європа, розча-

рована і принижена результатами вільнюського (2013 р.) саміту, була здивована рівнем проєвропейських настроїв в українському суспільстві. Українське небажання особливо підтримувати на практиці російські ініціативи розглядалися на Заході як цілком вирішувані у ході обговорення проблеми: мовляв, милі сваряться, тільки тішаться. Карти сплутали Євромайдан і Небесна сотня як квінтесенція невідомого російській еліті українського характеру».

По суті продовжуючи цю тему, Є. Якунов [7] зазначає, що європейський вибір, підтверджений Євромайданом, викликав «шок від цього вибору не тільки у Росії, але й у Євроатлантики. Телекартинка показувала синьо-зіркові прапори об'єднаної Європи, що розвіваються в канонічному, здавалося б, центрі Російської православної цивілізації. Нам не повірили, бо це плутало усі намальовані за багато століть лінії цивілізаційного розламу... За океаном це сприймалося так, як якби раптом у столиці умовної Бангладеш вийшли на майдан християни і відправили у відставку якогось ісламського халіфа».

Зазначена суперечність пов'язана із тим, що європейські прагнення українського народу та українського суспільства практично не знаходили віддзеркалення в українських адміністративних практиках. І після отримання Україною незалежності система адміністративного управління країною не була приведена у відповідність із західним менталітетом українців, що породжувало напругу у суспільстві і, зокрема, поро-

джувало протести і спричинило дві революції (2004 та 2013-2014 рр.) [3, 4, 8]. Основною причиною збереження такої моделі управління є її наступність від Російської та радянської спадщини [1, с. 235]. Як слушно зазначає Ю. Я. Тишкун, саме номенклатура СРСР стала соціально-політичною основою формування сучасної української бюрократії – постноменклатури [9, с. 10]. Провідна роль постноменклатурного чиновництва у владі зумовила консервацію радянських принципів відбору кадрів, звичок і традицій, наслідком чого є відчуження бюрократії від суспільства [9, с. 11].

На думку військового та політичного експерта О. Арестовича, моделі державної влади, що склалися в Московії часів її васальної залежності від Золотої Орди і далі – в Російській імперії, впливали і продовжують впливати на державне управління в Україні [10]. Ці моделі є глибоко чужими Україні: ментально, історично, органічно, психологічно; вони є найбільш суттєвими внутрішніми загрозами політичної спроможності України та збереження її як незалежної держави [10]. О. Г. Мучник [11, с. 112] звертає увагу, що традиції всевладдя влади, переживши розпад СРСР, благополучно збереглися і перекочували до його правонаступників. Згаданий вище проф. В. К. Забігайло, попри висловлену компліментарність щодо європейського менталітету українців, звернув також увагу на несприйняття українською правлячою елітою необхідності реформувати українське суспільство на засадах створеної співтовариством європейських держав економічної та політичної моделі [1, с. 233].

Варто ще раз згадати, що ще 14.06.1994 р. Україною була підписана УПС, і відтоді був започаткований процес адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (ЄС). Однак, очевидно, цей процес не був дуже успішним, оскільки тільки у преамбулі Угоди про асоціацію Україна-ЄС (2014 р.) необхідність подальшої адаптації законодавства згадується 5 разів. У 2007 р. у передмові до книги [12] проф. В. Б. Авер'янов зазначав, що попри певний оптимізм схваленої у 1998 р. Концепції адміністративної реформи в Україні, по багатьох інститутах ситуація до цього часу змінилась недостатньо; запровадження повноцінної

системи адміністративної юстиції, з огляду на політичні, організаційні та фінансові чинники, не виправдано затягується; ситуація з іншими інститутами адміністративного права до цього часу також не вселяє багато оптимізму [12, с. 5]. З того часу мало що змінилося на краще, інакше ми б не отримали спочатку Податковий Майдан, а потім Революцію Гідності. Зазначене свідчить про непростий процес адаптації українського законодавства до європейських стандартів і потребує ретельного осмислення.

Варто також зазначити, що 18.03.2004 р. в Україні прийнятий Закон № 1629-IV «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Відповідно до цієї програми, адаптація законодавства розглядається як процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire*. Водночас, як зазначає проф. В. К. Забігайло, помилкою було б розглядати процес гармонізації права України з європейським правом переважно в контексті юридико-технічних зусиль прийняття окремих нових або часткових доповнень існуючих нормативних правових актів. Завдання значно серйозніше: йдеться про фундаментальну реконструкцію, на основі принципів, норм, стандартів і культури європейського права, правової системи України, її складових елементів, «скроєних» свого часу за радянською моделлю [1, с. 235]. Аналогічної думки притримується і проф. В. Б. Авер'янов зазначаючи, що українське адміністративне право протягом тривалого радянського періоду існувало в умовах фактично деформованого розвитку, по більшості інститутів істотно відстаючи від світових тенденцій. В результаті склалась така ситуація, коли базоване на попередній, радянській, моделі, українське адміністративне право перестало відповідати сучасним потребам суспільного розвитку [12, с. 5].

Отже, зближення українського та європейського права полягає не тільки у формальному прийнятті тих чи інших законів чи інших нормативно-правових актів, а у ґрунтовному переосмисленні принципів правового регулювання і правозастосування. У широкому сенсі цей процес називають європеїзацією. Наприклад, німе-

цький вчений-адміністративіст Е. Шмідт-Ассманн [13, с. 36] вказує, що «європеїзацією» адміністративного права називається вплив європейського правового мислення та правничої діяльності на національно-державні системи адміністративного права, зокрема, через нашарування на них і їх трансформування. Відповідно відбувається і європеїзація процесу публічного управління, до якого звернені норми і приписи «європеїзованого» адміністративного права. Так, серед форм європеїзації державного управління в Україні І. А. Грицяк [14, с. 17] виділяє насамперед правову, яка передбачає європеїзацію шляхом адаптації законодавства України до законодавства ЄС, і насамперед у галузі конституційного та адміністративного права, законотворчого процесу. Державна політика щодо цієї адаптації формується не лише як складова правової реформи, але й таких реформ, як адміністративна, територіальна, судова. Г. Щолокова [15, с. 34] розглядає процес європеїзації у сфері публічного управління як адаптацію до європейських управлінських стандартів.

Первісно процес європеїзації розглядався як процес переорієнтації національних політик на загальноєвропейську політику у межах ЄС [16, 17]. Так, перше визначення «європеїзації» запропоновано Р. Ладрехом (Robert Ladrech) як «поступовий процес, який переорієнтовує напрям та форми (внутрішніх) політик до того рівня, коли європейська політична та економічна динаміка стає частиною організаційної (конструктивної) логіки національної політики та її утворення» [16, с. 36; 17, с. 22]. До речі, саме у контексті гармонізації з адміністративним правом ЄС європеїзацію адміністративного права країн розглядає Е. Шмідт-Ассманн [13, с. 37-39]. Водночас, європеїзація як засвоєння принципів та підходів європейського мислення не може обмежуватися тільки орієнтацією на ЄС, як мінімум тому, що на європейському континенті діє інша потужна праволюдна організація – Рада Європи (РЄ), унікальні надбання якої пов'язані з прийняттям і імплементацією Конвенції з прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) 1950 р. та функціонуванням Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Для України це є тим більш важливим, що вона вже є державою-членом РЄ, і правові акти РЄ, а також

рішення ЄСПЛ є обов'язковими для України. Вважається також, що слідування вимогам РЄ є важливим чинником наближення України до стандартів ЄС. Так, у преамбулі Угоди про асоціацію Україна–ЄС (2014 р.) наголошується на відданості сторін дотриманню всіх принципів і положень ООН, Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), зокрема Гельсінського заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року, заключних документів Мадридської та Віденської конференцій відповідно 1991 та 1992 років, Паризької хартії для нової Європи 1990 року, Загальної декларації прав людини ООН 1948 року та Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

Що стосується взаємозв'язку документів ЄС та РЄ, то він, безсумнівно, має місце. Так, Преамбула Договору про Європейський Союз прямо пов'язує зобов'язання по цьому договору із забезпеченням основоположних прав, визначених Європейською соціальною хартією (Турін, 18.10.1961 р.), а це є документ РЄ і безпосередньо ґрунтується на ЄКПЛ. І. А. Грицяк [14, с. 12], аналізуючи відданість ЄС та країн-членів ЄС принципам і нормам цієї Конвенції, вважає її одним з основних складників *acquis communautaire*. Т. К. Хартлі [18] зазначає, що усі держави-члени ЄС є сторонами ЄКПЛ, і, безумовно, усі права, що захищаються ЄКПЛ, захищаються ЄС [18, с. 152]. Суд ЄС у низці випадків посилався на цю Конвенцію. У справі C-4/73 *Nold v. Commission* (1974 р.) Суд ЄС вирішив, що хоча ЄКПЛ не є складовою права ЄС, її положення повинні виконуватися. Тому будь-які заходи, ухвалені в межах ЄС, не будуть дійсними, якщо вони суперечать ЄКПЛ [19, с. 291]. Наразі ставиться питання про безпосереднє приєднання ЄС до РЄ [19, с. 290-302].

У Стратегії інтеграції України до ЄС, затвердженій Указом Президента України від 11.06.1998 р. № 615/98, вказується, що важливим чинником реформування правової системи України слід вважати участь України у конвенціях РЄ, які встановлюють спільні для цієї організації та ЄС стандарти. Отже, відповідність вимогам РЄ означає також і відповідність стандартам ЄС.

За таких умов вельми прийнятним видається визначення європеїзації, запропоноване у статтях [16, с. 37; 17, с. 25]: «європеїзація» – це побудова, поширення та інституціоналізація офіційних і неофіційних правил, процедур, політичних стилів і спільних вигод та норм, які вперше були визначені і консолідовані в процесах Європейського Союзу та Ради Європи, а потім включені в логіку українських внутрішніх політичних структур і державної політики на шляху інтеграції України до Європейського Союзу.

Так, ключовим документом РЄ у сфері архівної справи є Рекомендація R (2000) 13 Комітету Міністрів країнам-членам щодо Європейської політики доступу до архівів (ухвалена Комітетом Міністрів 13.07.2000 р. на 717-му засіданні заступників міністрів). У роботі [20, с. 142] цей документ визначений як один з найважливіших у системі європейських стандартів у сфері архівної справи і діловодства. У преамбулі Закону України від 09.04.2015 р. № 316-VIII «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» зазначено, що цей закон прийнятий, зокрема, беручи до уваги Рекомендацію Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно європейської політики доступу до архівів № R (2000) 13. Основним принципом Рекомендації R (2000) 13 є положення про те, що публічне право визначати осіб, відповідальних за злочини проти прав людини, переважає над правом на приватність щодо цих осіб. Закон № 316-VIII прямо передбачає, що архівна інформація репресивних органів про таких осіб є відкритою, доступ до такої інформації не може бути обмежений з яких-небудь підстав. Це є новелою даного закону, отже, як показано автором у роботі [21], цей принцип не дотримувався фактично до прийняття Закону № 316-VIII.

У преамбулі Закону України від 09.04.2015 р. № 317-VIII «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» зазначено, що цей закон прийнятий, зокрема, беручи до уваги резолюції Парламентської Асамблеї РЄ № 1096 (1996) від 27.06.1996 р. щодо ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних режимів, № 1481 (2006) від 26.01.2006 р. щодо необхід-

ності міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів, № 1495 (2006) від 12.04.2006 р. щодо боротьби з відродженням нацистської ідеології, № 1652 (2009) від 29.01.2009 р. щодо відношення до пам'ятників, що мають суперечливу історичну інтерпретацію у державах – членах Ради Європи.

Т. К. Хартлі [18, с. 143-171] визначив наступні загальні принципи права ЄС: пріоритет прав людини (с. 145-155); юридична визначеність (с. 155-161); рівність перед законом і судом (с. 161-165); право бути заслуханим (с. 165-166); право на конфіденційність адвокатської діяльності (с. 166-167); субсидіарність (с. 167-170).

Найбільш узагальнено стан з дотриманням прав людини в Україні характеризує статистика звернень громадян України до ЄСПЛ. На даний момент найбільш повною є статистика за 2013 р. [22]. Станом на 31.12.2013 р. на розгляді ЄСПЛ знаходилося 13.284 заяви, подані проти України, що складає 13,3 % від загальної кількості заяв у ЄСПЛ (99.900). З цим показником Україна посідає третє місце за кількістю заяв, поданих до ЄСПЛ, після Росії та Італії. У 2013 р. ЄСПЛ загалом ухвалив 916 рішень по суті стосовно 3.659 заяв, поданих проти 47 держав-членів РЄ. За кількістю рішень по суті Україна посідає четверте місце після Росії, Туреччини та Румунії, отримавши 69 рішень. При цьому у 65-ти з цих рішень (94,2 %) ЄСПЛ констатував принаймні одне порушення ЄКПЛ та у 3-х не знайшов жодного порушення. Найбільша кількість заяв проти України, за якими у 2013 р. були ухвалені рішення по суті, стосується системної проблеми невиконання (тривалого невиконання) рішень національних судів, що становить порушення ч. 1 ст. 6 і ст. 13 ЄКПЛ, ст. 1 Протоколу № 1 до ЄКПЛ. Крім цього, ЄСПЛ констатував 28 порушень Україною права на свободу та особисту недоторканність (ст. 5 ЄКПЛ), 4 порушення права на життя і 8 порушень права на ефективне розслідування фактів смерті осіб (ст. 2 ЄКПЛ), 23 порушення права на заборону нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження і 3 – права на заборону катування (ст. 3 ЄКПЛ), а також 10 порушень права на ефективне розслідування фактів застосування нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та катувань (ст. 3

ЄСПЛ у процесуальному аспекті), 20 – права на ефективний засіб юридичного захисту (ст. 13 ЄКПЛ), 20 – права на захист права власності (ст. 1 Протоколу № 1 до ЄКПЛ), 19 – права на справедливий суд (ст. 6 ЄКПЛ), 11 – права на розгляд справи судом у розумні строки (ст. 6 ЄКПЛ), 7 – права на повагу до приватного і сімейного життя (ст. 8 ЄКПЛ), 2 – права на свободу зібрань та об'єднання (ст. 11 ЄКПЛ) та 1 – права на заборону дискримінації (ст. 14 ЄКПЛ). І це при тому, що, звичайно, не усі ображені мають можливість звернутися до ЄСПЛ, та ще й багато заяв не беруться до розгляду з формальних причин. Отже, не можна говорити про європеїзацію у сфері захисту прав людини.

Дуже складно вирішується проблема із забезпеченням принципу юридичної визначеності. Зазначене пов'язано із широкими можливостями застосування суб'єктами владних повноважень дискреційних повноважень, що надаються вітчизняним законодавством [5, с. 97-98], а також із зловживаннями суб'єктами владних повноважень правом видавати різноманітні акти ненормативного характеру, зокрема, листи-роз'яснення, які суперечать закону [5, с. 130-131]. Так, у рішенні ЄСПЛ від 14.06.2007 р. у справі «Свято-Михайлівська Парафія проти України», п. 130, зазначено, що Суд сумнівається, що положення закону були «передбачуваними» та надавали достатньо гарантій проти свавільного застосування державними органами реєстрації, які мають необмежені дискреційні повноваження в реєстраційних питаннях. У рішенні ЄСПЛ від 02.11.2006 р. у справі «Волохи проти України», п.п. 49, 51, зазначено, що в національному законодавстві має існувати засіб правового захисту від свавільного втручання державних органів у права, гарантовані ЄКПЛ, чого заявнику забезпечено не було.

Відносно створення стану юридичної невизначеності за рахунок видання актів ненормативного характеру, то невизначеність створюється тим, що, як правило, суб'єкти владних повноважень схильні користуватися виданими ними актами, що суперечать закону, тому ігнорування цих актів і виконання саме закону створює для приватного суб'єкту ризику визнати себе правопорушником на основі недотримання акту [5, с. 130-131].

Е. Шмідт-Ассманн [13, с. 22-23] вказує, що для європейського адміністративного права характерне розуміння того, що адміністративну дію не можна розглядати тільки під кутом зору публічно-адміністративної діяльності. Для адміністративних дій характерні взаємодія та зворотний зв'язок. Регулювання є успішним тоді, коли стимули узгоджено з мотивацією дійових осіб. Виконавча влада діє не як монолітний блок, а як мережа різних організаційно-структурних підрозділів, якій протистоять не лише окремі особи, а й об'єднання, групи та спілки. Тим самим розширюється поле систематики адміністративного права. З одного боку, воно повинне поширюватися на сферу внутрішньоадміністративної організації, а з другого – не випускати з поля зору явища суспільної самоорганізації.

Варто зазначити, що явища суспільної самоорганізації характерні саме для українського суспільства. Так, О. Арестович [10] відмічає тяжіння українського народу до різних форм самоорганізації, крайнім вираженням якої стала військово-демократична республіка Запорізька Січ, а найсвіжішим – Майдан як архаїчна форма народного віче в сучасних умовах.

Важливо зазначити, що згадані вище та інші дослідники ефективність процесів європеїзації пов'язують із євроінтеграційними процесами. Водночас, деякі автори, перш за все прихильники збереження тісних зв'язків з Росією, протиставляють європеїзацію та євроінтеграцію, пропонуючи реалізовувати європеїзацію без інтеграції і у такому «європеїзованому» вигляді будувати Євразійський Союз [23]. Однак така точка зору не може бути підтримана, особливо щодо України, де, як зазначено вище, європеїзація пов'язана з подоланням важкого антиєвропейського надбання минулого, перш за все у системі публічного управління та адміністративного права. Тому без впливу зовнішніх гравців європеїзація неможлива (як зазначено вище, вона і з їх впливом йде не дуже активно). Як зазначає проф. О. Вишняков [24, с. 145], інтеграційне право є інструментом європеїзації України. У сфері публічного управління, зазначає О. Оржель [25], створення інституцій і агенцій, департаментів і відділів, відповідальних за співпрацю з ЄС, збільшення штату працівників, що

мають справу з «європейськими питаннями», постійно перебувають на зв'язку з наднаціональними інституціями ЄС або колегами з інших європейських держав, є проявом європеїзації. Відсутність інституційних, правових, управлінських, організаційних трансформацій у державі, покликаних створити належні механізми сприяння європейській інтеграції, гальмує євроінтеграційний поступ.

Висновки. Отже, концепція європеїзації без євроінтеграції є хибною і спрямована на консервацію пострадянського стану публічного управління та адміністративного права в Україні.

Таким чином, поняття «європеїзація» адміністративного права (як і права взагалі) значно ширше, ніж адаптація, оскільки європеїзація передбачає не обмежуватися формальним включенням норм права «європейського типу» (хоча це теж важливо) у національне законодавство України, а наполегливе впровадження європейського стилю правового мислення та європейської практики правотворчої й правозастосовної діяльності публічної адміністрації, побудова, поширення й інституціоналізація офіційних і неофіційних практик, правил, процедур та норм, які визнані та імплементовані в процесах публічного управління Європейського Союзу та Ради Європи, з урахуванням ролі суспільної самоорганізації та впливу зворотних зв'язків на прийняття управлінських рішень.

Література

1. *Забігайло В.* Європейське право: міфічний постулат чи об'єктивний орієнтир розвитку законодавства України / В. Забігайло // Український часопис міжнародного права. – 2001. – № 1. – С. 61-64.
2. *Бенукідзе К.* Интервью 2014 года. Части I-II / Интервью Д. Гордона / Гордон [Электронный ресурс] – 14.11.2014 г. – Режим доступа: http://gordonua.com/interview/tv_full/Kaha-Bendukidze-Dmitriyu-Gordonu-Priezzhayte-namoi-pohorony-budete-rech-proiznosit-51377.html
3. *Юринець Ю. Л.* Европейский выбор Украины: историко-правовой и культурологический аспекты / Ю. Л. Юринець // Юридические науки и образование [Журнал, изд. Баку]. – 2014. – № 42. – С. 173-186.
4. *Белкин Л. М.* Анализ событий 2013-2014 гг. в Украине: юридический и социологический аспекты / Л. М. Белкин, Ю. Л. Юринець // Часопис Академії адвокатури України: Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – 2014. – Т. 7. – № 3 (24). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chaau_2014_7_3_2.pdf
5. *Белкин Л. М.* Забезпечення законності в діяльності органів виконавчої влади: адміністративно-правовий вимір: монографія / Л. М. Белкин. – Ужгород: ФОП Бреза, 2014. – 552 с.
6. *Копка П.* Украина-2014. Почему Россия захватила Крым, а «Новороссия» провалилась / П. Копка // Обозреватель [Электронный ресурс]. – 25.01.2015 р. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/75230-ukraina-2014-pochemu-rossiya-anneksirovala-kryim-a-novorossiya-provalilas.htm?full>
7. *Якунов Е.* Американцы согласились на Четвертую мировую войну / Е. Якунов // UAINFO [Электронный ресурс]. – 14.04.2015 г. – Режим доступа: <http://uainfo.org/blognews/528674-amerikancy-soglasilis-na-chetvertuyu-mirovuyu-voynu.html>
8. *Белкин Л. М.* Революция гідності в Україні (2013-2014 р.р.) у контексті вчення про революційну ситуацію: проблеми викладання / Л. М. Белкин // Інновації в юридичній освіті: матеріали Всеукр. наук.-практ. конфер. до Дня науки. Т. 1, м. Київ, НАУ, 21 трав. 2015 р. – К.: «МП Леся», 2015. – С. 103-105.
9. *Тишкун Ю. Я.* Інституціоналізація громадянського суспільства в Україні як чинник раціоналізації державної бюрократії: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Ю. Я. Тишкун. – Львів, 2009. – 19 с
10. *Арестович А.* Политическая система Украины и перспективы ее реформирования / А. Арестович // Хвиля [Электронный ресурс] – 26.09.2015 г. – Режим доступа: <http://hvylya.net/analytics/politics/aleksey-arestovich-politicheskaya-sistema-ukrainyi-i-perspektivy-ee-reformirovaniya.html>
11. *Мучник А. Г.* Философия достоинства, свободы и прав человека / А. Г. Мучник. – К.: Парламентское издательство, 2009. – 672 с.

12. *Школик А. М.* Порівняльне адміністративне право: навч. посіб. / А. М. Школик. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 408 с.

13. *Шмідт-Ассманн Е.* Загальне адміністративне право як ідея врегулювання / Е. Шмідт-Ассманн; пер з нім. Г. Рижков, І. Соїко, А. Баканов; відп. ред. О. Сироїд. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К.: «К.І.С.», 2009. – 552 с.

14. *Грицяк І. А.* Розвиток європейського управління в контексті впливу на державне управління в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук.: 25.00.01 / І. А. Грицяк. – К., 2006. – 28 с.

15. *Щолокова Г.* концептуальні акценти у визначенні змісту процесу європеїзації: управлінський підхід / Г. Щолокова // Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції: матеріали наук.-практ. конф. 17.12.2009 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 33-35.

16. *Беца І.* Основи поняття «європеїзація» та його сенс у сучасному суспільстві. / І. Беца, Л. Шереметьєва // Там само. – С. 36-39.

17. *Міхель Д. О.* Визначення поняття процесу «європеїзація» та його вплив на сучасне суспільство / Д. О. Міхель // Політологія. Наукові праці. – 2011. – Вип. 150. Т. 162. – С. 22-25. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2011/162-150-5.pdf>

18. *Хартли Т. К.* Основы права Европейского сообщества. Введение в конституционное и административное право Европейского сообщества / Т. К. Хартли; пер. и науч. ред. В. Г. Бенда. – М.: ЮНИТИ; Будапешт: COLPI, 1998. – 647 с.

19. *Європейське право: право Європейського союзу: підруч.: у 3-х кн. / за заг. ред.*

В. І. Муравйова. – Кн. 1: Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. – К.: Ін Юре, 2015. – 312 с.

20. *Кисельова Л.* Визначення європейських стандартів у сфері архівної справи і діловодства / Л. Кисельова // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – Вип. 4 (15). – С. 142-150.

21. *Юринець Ю. Л.* Адаптація законодавства України у сфері регулювання архівної справи до принципів і норм європейського права / Ю. Л. Юринець // Правова інформатика. – 2014. – № 3 (43). – С. 33-47.

22. *Статистика щодо України (2013 рік) /* Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс] – 24.03.2014 р. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/applicant/court/information/statistika/statistika-shhodo-ukraini-2013-rik.html>

23. *Моисеенко В.* Объединяющая идея: европеизация, а не евроинтеграция! / В. Моисеенко // Украинский выбор [Электронный ресурс] – 24.03.2014 р. – Режим доступа: <http://vybor.ua/article/Edinstvo/obedinyayushchaya-ideya-evropeizaciya-a-ne-evrointegraciya.html>

24. *Вишняков О.* Інтеграційне право як інструмент «європеїзації» України: структура і зміст / О. Вишняков // Європейське право. – 2012. – № 2-4. – С. 145-157.

25. *Оржель О.* Європейська інтеграція та європеїзація: тотожність та відмінність / О. Оржель // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 2 (9). – С. 26-33.

Ю. Л. Юринець

Европеизация административного права Украины: теоретико-методологические основы

Рассматриваются необходимость и особенности процесса европеизации административного права Украины как освоения европейского стиля правового мышления и европейской практики правотворческой и правоприменительной деятельности публичной администрации. Доказано, что в данном направлении Украина не прошла надлежащего пути, что связано с сильным влиянием негативного наследия постсоветского административного управления. Показано, что европеизация украинского права связана как с усвоением достижений Европейского Союза, так и достижений Совета Европы в их взаимодействия и взаимовлиянии.

Ключевые слова: европеизация, евроинтеграция, адаптация, Совет Европы, Европейский Союз, принципы европейского административного права.

Y. Yurinetz

Europeanization of administrative law in Ukraine: theoretical and methodological foundations

Consider the need for and characteristics of the process of Europeanisation of administrative law of Ukraine as a European-style development of legal thinking and practice of the European law-making and enforcement activities of the public administration. It is proved that in this direction Ukraine has not passed the proper way, that is connected with the strong influence of the negative legacy of the post-Soviet administration. It is shown that the Europeanization of Ukrainian law related to both the assimilation of the achievements of the European Union and the Council of Europe achievements in their interaction and mutual influence.

Key words: Europeanization, European integration, adaptation, the Council of Europe, the European Union, the European principles of administrative law.